

Kubilay Fazlı Baysal: Türkiye Ekonomisi'nden Uluslararası Seyahatin Önemine Giden Yol...

Mithat Zeki DİNÇER

*İstanbul Üniversitesi
İktisat Fakültesi*

Prof. Dr. Kubilay Fazlı Baysal, Üniversite yıllarını iktisat öğrenimi ile geçirir. Bu sürecin devamında ortaya çıkan ilgisi sonucunda iktisat alanında akademik bir yaşamı tercih eder. Akademik yaşamı boyunca birçok eser, makale ve seminerde imzası bulunur. Çalışmaları içerisinde turizme katkı sağlamayı amaçlayan eseri de bulunan Baysal, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nin konusunda uzman ve söz sahibi olarak üniversite tarihinde yerini alır. Merkezi İstanbul'da bulunan ve 1986 yılında kurulmuş olan İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mezun ve Mensupları Vakfı'nın (İktisatlılar Vakfı) 127 kurucu üyesinden biri olur. İktisat Fakültesi'ne öğrenci olarak girdiği 1954 yılında başlayan Türkiye Ekonomisi konularına olan ilgisi artarak devam eder. Bu ilgi, kendisinin konuya ilişkin çeşitli araştırmalar yapması ve bir kısım eserler vermesi sonucunu doğurur. Türkiye ekonomisine Lisans öğrenimi sırasında başlayan merakı, mezuniyet sonrası akademik düzeyde daha da artar ve bu süreç turizm ile ilgili eserler ile devam eder. Yaşadığı dönemleri anlatması açısından bu çalışmalar, kendisinden sonra gelen araştırmacılar için gerçekten anlamlı bir kaynakçayı oluşturur. Bu yazı kapsamında, 1980'li yıllarda Türkiye turizminin bilimsel alanda öncülerinden biri olan Baysal'ı akademisyen ve öğrencilerinin ağızından bir öğretim üyesi olarak tanıtmaya gayret edeceğim.

YAŞAM ÖYKÜSÜ

Kubilay Baysal, Ulukışla'da doğar (1932). Lise öğrenimini İstanbul Pertevniyal Lisesi'nde tamamladıktan sonra İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nden Lisans derecesini alır. İstanbul Üniversitesi'nde sırasıyla Asistan (1960), Doktora (1964), Doçent (1968), ve Profesör (1978) unvanlarını alır. Doktora tezi danışmanlığı Prof. Dr. Abdullah Türkoğlu tarafından yürütülür. 1964-1965 yılları arasında Brüksel'de, 1965-1966 yılları arasında da Paris Sorbonne Üniversitesi'nde Doçentlik tezi için çalışmalar yapar. 1970-1972 yılları arasın-

da İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Yönetim Kurulu üyesi; 1983 yılından itibaren ise uzun yıllar İktisadi Coğrafya ve Turizm Araştırma Merkezi Müdürlüğü görevini yürütür. 1999 yılında emekli olan Baysal, başarılı bir akademik yaşam ve ekonomi alanında verimli ve yararlı çalışmalar yapan bir iktisatçı olarak üstlendiği İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi ve İktisatlılar Vakfı'ndaki görevinin ardından vefat eder (2008).

AKADEMİK GELİŞİMİ

Baysal'ın tüm öğrencilik ve akademik yaşamı, çok sevdiği Fakültesi'nde geçer. Türkiye ekonomisine Lisans öğrenimi sırasında başlayan ilgisi mezuniyet sonrası akademik bir hal alır; izleyen yıllarda ise "*Türkiye'de Balık İstihsal ve Ticareti*" konulu tezle Doktora derecesini tamamlar (1964). Artık "öğrenen" olmak kendisine yetmemiş olacak ki "öğreten" olmayı tercih ederek, "*Dünya Turuncgiller Ekonomisi ve Türkiye'deki Durumu*" konulu tezini başarı ile tamamlayarak Doçentlik unvanına sahip olur (1968). Sonrasında iktisat dersleri veren Baysal, ekonominin toplumda özel bir yerinin olduğu bilincini taşıyan bir iktisatçıdır. Nitekim yayınlamış olduğu "*Türkiye Ekonomisi*" isimli kitabında (1984), o döneme kadar olan bireysel araştırmalarına, çalışma arkadaşlarının ve Fakülte'de ekonomi konusunda yetkin kişilerin görüş ve önerilerine yer verir. Bu kapsamlı eserde iktisat öğrencileri ve Türkiye ekonomisi hakkında temel bilgi sahibi olmak isteyen kişileri aydınlatmak amaçlanır. Kitapta özellikle Ömer Celal Sarç ve Sabri Ülgener tarafından sunulan bilgiler yararlı olur.

Baysal, ekonominin önemli sektörlerinden turizme de gereken değeri verir ve bu konuyu içeren "*Uluslararası Seyahat: Turizm*" isimli kitabını yayımlar (1988). Bu eserde, diğer kitaplarda yer alan turizmin istihdama ve döviz girişine olan katkıları ele alındığı gibi diğer kaynakların pek değinmediği, turizmin toplumlara kaynaştırarak dünya barışına olan katkısına da yer verilir. Uluslararası seyhaha-

tin toplumların refah düzeyi yükseldikçe artacağı tespitinde bulunan Baysal, uluslararası seyahate ülkelerin kendilerini nasıl tanıtarak hareketlilik getireceği, tanıtımın bu hareketlilik içindeki önemi, yabancı ülkelerdeki yazarların o ülkeye bakış açılarının nasıl belirleneceği konularında önerilerde bulunur. Kendi ifadesine göre bu kitabın hedef kitlesini, kendisini seyahate adanmış gezginciler, uluslararası seyahati uğraş olarak seçmek isteyenler ve özellikle turizm eğitimi alan öğrenciler oluşturur. Her ne kadar o dönem için uluslararası seyahat ile ilgili en güncel bilgileri içeren bir eser hazırlanmış olsa da; turizm sektörünün hızlı değiştiğini, kitapta bahsedilenlerin kısa süre sonra eskiyerek yenilenmeye ihtiyaç duyulacağını da belirtir. Kitabın hazırlanmasında; Devlet İstatistik Enstitüsü, Dünya Turizm Örgütü, Meydan Larousse, Random House Sözlüğü, Pasifik Bölgesi Seyahat Birliği, Atlas de Poche, Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği, Turistik Oteller ve İşletmeler Birliği ve Turizm Bakanlığı'na ait kaynakların yanı sıra ülkelerin tanıtım kitapçıklarından yararlanır. Yaklaşık 30 ülkeye yaptığı ziyaretleri de kitabında okuyucuya deneyim olarak aktarır, bilgileri yerinde tespit ve ifade olanağı bulur. "Türkiye Ekonomisi" adlı eserde olduğu gibi bu kitapta da İktisadi Coğrafya ve Turizm Araştırma Merkezi'nin katkılarından da takdirle bahsedilir.

TURİZM ALANINA SAĞLADIĞI KATKI

1980'li yıllara dek turizmin sektörel anlamda işletmeciler ve hizmet kuruluşları açısından öneminin yeterince anlaşılmış olmasına karşın, akademik anlamda kaynak teşkil eden ve konuya ilgili kişilerin kullanımına açık literatür kaynak sayısı oldukça azdır. Bu açığın giderilmesi ve akademik kaynak gereksiniminin karşılanması amacıyla daha önce İstanbul Üniversitesi bünyesindeki İktisadi Coğrafya ve Turizm Enstitüsü adıyla kurulan kuruluş, söz konusu dönemde İktisadi Coğrafya ve Turizm Araştırma Merkezi adını alır. Ayrıca; Turizm lisansüstü çalışmalarının, 1982 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı kapsamına alınarak sürdürülmesi kararlaştırılır. Yeni yapılanma sürecinde, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi turizm alanında Doktora öğreniminin öncü bir kurumu olur. Lisansüstü turizm programlarının yürütülmesinde İktisadi Coğrafya ve Turizm Enstitüsü dönemlerin-

den turizm alanına yönelmiş olan *Abdullah Türkoğlu, Kubilay Baysal, Tunca Toskay ve Münir Kutluata* önemli katkı sağlar. Çünkü bu dönemlerde Türkiye'nin ilk açılan lisansüstü turizm programlarından olması nedeniyle yaşanan en büyük sorun, ders verebilecek ve tez yönetebilecek niteliklere sahip akademisyenlerin bulunmamasıdır.

Adı geçen ekipte yer alan Baysal, turizmin iktisadi coğrafya ile bağlantılarını ele aldığı eserleriyle turizm araştırmalarına katkıda bulunur. Baysal, hem kaynak eserler vererek bu merkezin kaynak envanterine katkı sağlar; hem de yapmış olduğu tez ve araştırma danışmanlıklarında araştırma yapan başka araştırmacılara da ışık tutar. Günümüzde, coğrafyayı ekonomik unsurlar açısından ele alan ve iktisadi coğrafya disiplininin turizme olumlu veya olumsuz etkilerini inceleyen çalışmalar Baysal'dan ya esinlenir ya da yönlendirilmesine muhatap olur. İstanbul Üniversitesi bünyesindeki turizm alanında öğretim elemanı açığını kapatan akademisyenlerden olan Baysal, öğrenci odaklı ders planı oluşturulmasında önemli katkı sağlar. Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği'nin de fikrini alarak oluşturduğu ders programlarında sektörün hangi kısmında ne tür bilgiye sahip kişilere gereksinim olduğu tespitine göre dersler konulur. Öğrencilerin turizm, iktisat ve özellikle turizmin iktisadi yönden önemini araştırabilecekleri kaynakların sayısının az ve fiyatlarının yüksek olması nedeniyle Baysal, kendi kişisel kütüphanesini öğrencilerine açar, gerek literatür gerekse bilgi birikimini sunarak öğrencilerinin mesleki veya akademik anlamda yetişmesi için çaba harcar. Baysal, uzun yıllar Müdürlük görevini yürüttüğü İktisadi Coğrafya ve Turizm Araştırma Merkezi bünyesinde üst düzey otel yöneticilerine bilgisayar ve yönetim ağırlıklı kurslar düzenler; yerli ve yabancı kuruluşlardan davet edilen yöneticiler ve öğretim üyelerine dersler/konferanslar verir; yabancı turizm kuruluşları ile bağlantı kurulmasını sağlayarak Merkezin kütüphanesinin zenginleştirilmesini sağlar.

ÖĞRENCİLERİNİN ANILARINDAN KESİTLER

Derslerini alan, danışmanlıklarını yürüttüğü ve tezlerini sunan öğrencilerinin; engin bilgisinden, geniş kütüphanesinden ve doğru yönlendiriciliği ile başarılı tez sunmalarında emeği geçen Baysal'ı minnetle anmaları, kendisine gösterilen vefa örne-

ğini teşkil etmektedir. Bu kapsamda, ilk öğrencilerinden Füsun İstanbullu Dinçer (İstanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi), belleğinde yer almış anılarını şu şekilde belirtir:

Kendisini saygıyla anıyorum. Kullandığı bazı terimler, sözcükler, anılar hiç aklımdan çıkmıyor. En çok “kötünün iyisi” sözünü kullandığını ve başındaki bir tek saçın devamlı hareket halinde olduğunu anımsıyorum. Turizmin daha yeni geliştiği yıllarda odasında tüm gün boyunca turizm üzerine sohbetler yapardık. Hep uluslararası turizmin gelişimi ve çokuluslu şirketlerin Dünyayı ve dolayısıyla turizmi nasıl yönettikleri üzerinde dururdu. Günümüzde çok önem verilen anket çalışmalarına pek sıcak bakmazdı ve daha çok küresel dünyayı anlamaya yönelik konular ilgi alanları içindeydi. Avrupa eğitim sistemini benimsemiş bir Üniversitede ve Fakültede diğer öğretim elemanlarının eserlerinde de gördüğümüz gibi Baysal’ın araştırma ve düşüncelerinde de tümevarım anlayış-nitel çalışmalar ağır basardı. Ben de Abdullah Türkoğlu, Kubilay Baysal, Tunca Toskay ve Münir Kutluata gibi öğretim elemanlarından etkilenmiş olmalıyım ki, aynı yöntemi izledim. Belki de Baysal’ın anlattıklarından kafamda yer alan bilgi torularıyla Uluslararası Turizm konularına yöneldim ve bu konuda ders vermeye başladım. İleri görüşlülüğü ve ciddiyetinin yanı sıra, muhafazakâr bir kişiliği olduğunu biliyorum. Bazı davranış biçimlerine çok dikkat ederdi. Hatta eşim ile evlenmemize ön ayak olduğunu sonradan öğrendim. Evlendikten sonra, Mithat ile yurtdışına gitmeye kalktığımızda bizi birlikte göndermek için çabaladı; çünkü “iyi bir evlilikte eşler birbirinden ayrılmaz” dardı. Asistanları ve öğrencileri sadece çalışmaları ile değil; aynı zamanda karakter ve aile yapıları ile de incelerdi. Bugün ben de aynı yolu izliyorum. Sadece araştırmalarıyla değil, ahlaki yapılarını da inceleyerek öğrencileri bir bütün olarak ele almaya çalışıyorum. Bunları hep yeni kuşak araştırma görevlilerine ve öğrencilere kulaklarını çınlatarak kendisini dipnot göstererek anlatıyorum. Çünkü bir fakültenin, bir bölümün ekol haline gelebilmesi için köklerinden kopmaması gerekir. Günümüzün turizm alanında faaliyet gösteren Lisans ve Lisansüstü programlarının tohumu, Kubilay Baysal ve diğer öğretim elemanlarının çabaları sayesinde atılmıştır.

İş yaşamına üniversite öğrenimi sırasında otelcilik sektöründe Pullman Etap İstanbul Otelinde başlayan ve devamında İngiltere’nin Bournemouth şehrindeki Crest Grubu, İstanbul ve Antalya Sheraton, İstanbul Conrad Hilton gibi işletmelerde çeşitli yöneticilik pozisyonlarında çalışan, Kubilay Baysal ile İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi, Turizm Yüksek Lisans öğrenimi sırasında tanışan Saner Yüzsüren, 1984-1985 dönemine uzanan tanışıklığını ve anılarını şu şekilde anlatmakta ve devamında çok sevgi ve saygı duyduğu hocasına takdirlerini bildirmektedir:

Kubilay Baysal ile tanışmamız, 1984-1985 eğitim-öğretim yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde Turizm Yüksek Lisans programına başladığım döneme denk gelir. Biz turizm sektörünün çeşitli alanlarında bizzat çalışan ve bu tür deneyimlerini bilimsel bir ortamda geliştirmek, paylaşmak ve gelecek kuşaklara bilimsel ve akademik çalışmalar çerçevesinde faydalı eserler aktarmak amacıyla yanıp tutuşan bir avuç genç; o ise başkanlık görevini yeni devralmış, akademik çalışmaların yanı sıra sektör ile olan işbirliğinin önemine inanan ve lisansüstü programın gelişmesini ön planda tutan bir bilim insanı. İlk gözümüze çarpan şey, her zamanki gülen yüzü, babacan tavırları ve sonrasında son derece kaliteli ve her biri alanında çok sayıda tebliğ ve bildiri sunmuş, değerli öğretim elemanlarından oluşan bir kadro kurduğu olmuştur. O dönem, Özal Türkiye’sinin turizmde atağa geçtiği yıllardı ve turizm konusunda yüksek lisans seviyesinde eğitim veren kurumlar yok denecek kadar azdı. O dönemde Amerika Birleşik Devletleri’nin önde gelen turizm eğitimi veren kurumlarıyla temaslarda bulunur ve bu üniversitelerin değerli yöneticilerini Fakültemize davet ederek Yüksek Lisans derslerimizde konferanslar vermelerini sağlardı. Kubilay Baysal, derslere bizzat kendisi girer ve makro bir görüş açısı sunduktan sonra otelcilik, seyahat acenteciliği, turizm yatırımcılığından tutun da halıcılığa kadar birçok sektörden gelen biz öğrencilerini konuşturur ve açılan tartışma konularını zevkle yönetirdi. Biz ise bu tartışmalardan çok zevk alır ve çok şey öğrenirdik. Renkli ve esprili kişiliği ile gerek derslerde gerek ders dışındaki sohbetlerimizde bizim hayranlığımızı kazanır. En çok kullandığı “üç otuz para” deyimini bizim dönemimizde fenomen olur.

Baysal ile 1986-1987 döneminde başlayan Yüksek Lisans öğrenimi sırasında tanışan Derman Küçükaltan ise (Arel Üniversitesi Öğretim Üyesi), hem Fakülteye hem de akademik yaşamına ilk adım attığı güne dair anılarını şu cümlelerle aktarır ve duyduğu derin saygıyı ifade eder:

1986 yılı Ağustos ayı idi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’ne turizm alanında Yüksek Lisans için başvurumu yapmış, sınavla ilgili bilgi almak için de İktisat Fakültesi’nin üçüncü katındaki İktisadi Coğrafya ve Turizm Araştırma Merkezi’ne gelmiştim. Öğle saatiydi. Öğretim üyelerinin ofisleri kapalıydı. Sadece bir kapı yarı açıktı. Kapıya yaklaşıp, üzerindeki tabelayı okudum: “Prof. Kubilay Baysal – Merkez Müdürü” yazıyordu. Tam o sırada kapı açıldı ve ismini sonradan öğrendiğim, babacan, yakın gözlüklerinin üzerinden bakan ve saçları dağınık biri çıktı. O kişi, Baysal’mış. Ne aradığımı sordu. Ben de başvurumu yaptığımı ve lisansüstü program hakkında bilgi almak istediğimi söyledim. Bir an durdu ve aynen şunu söyledi: “Biz buraya kan kırmızı çıkacak elemanları bekliyoruz. Bilimsel yazılmış turizm yayınlarını iyi oku. Magazin haberlerine de hiç bakma.” Ve hızlı adımlarla uzaklaştı. Şaşırdım, ardından bakakaldım. Aradan iki yıl geçti. 1988 yılında yüksek lisans tezimi bitirip, aynı yerde Doktora programına başvurduğum gün, yine aynı yerde Baysal ile karşılaştık. Doktora programına başvurduğumu belirttim ve bana iki yıl önce yine aynı kapının önünde söyledikleri-

ni anımsattım. Güldü, ruhumu okşayan ve beni motive eden cümleler kurdu.

Kubilay Baysal ile tanışıklığı 1988-1989 döneminde Yüksek Lisans öğrenimi ile başlayan ve akademik yaşamının ilk dönemlerine ait aklında kalan bir ders esnasında yaşadığı anıyı Burhanettin Zengin (Sakarya Üniversitesi Öğretim Üyesi), aşağıdaki cümleler ile dile getirir:

Kendisinden hem Yüksek Lisans hem de Doktora düzeyinde dersler aldım. Doktora yeterlilik sınav jürimde de yer aldı. Görüşmemiz bu tarihten itibaren vefatına kadar bir öğrenci-hoca ilişkisinin de ötesinde, memleket sorunlarını da konuşabildiğimiz dostane bir konumdaydı. Baysal, engin bilgi birikiminden yararlandığımız değerli bir kişilik idi.

Kendisinden İktisadi Coğrafya ve Turizm Araştırma Merkezi'nde Doktora dersleri alan Azize Tunç (Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi), Baysal ile arasında geçen bir anısını ve ona dair takdirini şu şekilde ifade eder:

1990 yılında turizm dalında Doktora programına başladığımız ilk gün ve ilk derste Kubilay Baysal bizi dünya haritası önünde karşılar. Odasında yerimize oturduktan sonra haritada Ortadoğu bölgesini işaret ederek "bölge yakın bir tarihte eşi görülmemiş bir şekilde karışacak, dünya bu bölgeyi konuşuyor olacak" der. Yazdığı "Uluslararası Petrol Sorunları" adlı kitabını daha önce okuduğumuzdan dolayı, konuyu petrole bağlayacağını anlamıştık. Öyle de olur. Nitekim çokuluslu şirketlerin bölgede etkin olacağını ve coğrafi yapısını değiştireceklerini ifade eder. Kendisinin öngörülerinin ne kadar güçlü olduğunu daha sonraki zaman dilimlerinde hep görür olduk.

Yine Doktora öğrenimini İstanbul Üniversitesi'nde tamamlayan Özcan Yağcı (Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi), Kubilay Baysal ile yaşadığı ve iki arkadaşının da tanıklık ettiği anısını şu ifadeler ile aktarır:

1991 yılının Eylül ayı idi. İstanbul Üniversitesi'nin tarih kokan salonlarından birindeyiz. İlk Doktora dersindeyiz. Kalın kaşları beynime nakışlanmış kır saçlı Kubilay Baysal, ders bittikten sonra üç öğrencinin salonunda kalmasını ve kendisini beklemesini söyler. Üç öğrenciden biriyim. Sert bakışlar ve ifadelerdeki keskinlik, aklıma evraklarımda bir eksiklik olduğunu getirir. Bir aksilik olmasını bekliyorum. Az sonra salon boşalır. Ben ve diğer iki arkadaşım beklemeye koyuluyoruz. Baysal geldiğinde ayağa kalkıyoruz. "Oturun" der. Ardından "özgeçmişinizi okudum. Üçünüzle tez çalışması yapmak istiyorum. Kararınızı en kısa süre içerisinde bildirirsiniz" deyip odasına gider. Baysal, "her iletişim, bir iz bırakır" derdi. Bu ilk iletişimimizin yaşamımı nasıl değiştireceğini kestirmek elbette mümkün değildi. 24 yıl sonra, yine bir Eylül ayında sesimi size ulaştırma gayreti içindeyim. "Bir gün Profesör olacaksınız" dediğinizde, o günün gelmeyeceğini düşünmüştüm. "Tez

öğrencileriniz olacak" dediğinizde, moral vermek için söylediğinizi sanmıştım. "Tezini kitap yapalım" öneriniz beni hem mutlu etmiş hem de çok telaşlandırmıştı.

Özcan Yağcı ile aynı dönem Doktora öğrenimi gören ve yine aynı dönemde tezini Kubilay Baysal danışmanlığında tamamlayarak akademik kariyer adımlarına yenisini ekleyen İrfan Arıkan, Özcan Yağcı ile ortak anısını şu ifadelerle anlatır:

Özcan'ın bahsettiği o üç öğrenciden birisi de bendim. Baysal'ın danışmanlığında tamamladığım tez, benim akademisyen olmama neden oldu. Boğaziçi ve Anadolu Üniversitelerinde verdiğim "Turizm Ulaştırması" derslerinin temeli o yılda atıldı. Baysal, mütevazılığı, disiplinli oluşu, hoşgörüsü, bilgisi, dinlemesi ve konuşmasıyla tam bir İstanbul beyefendisiydi. Yardımcı olabileceği konularda her zaman öğrencinin tarafında olurdu. Üniversitedeki odası onun adeta ikinci eviydi.

Yine öğrencilerinden olan ve turizm sektöründe yöneticilik görevini sürdüren Nihat Yücel (Seychelles Four Seasons Oteli Müdürü), Baysal ile olan ortak anılarını şöyle aktarır:

Sanıyorum 1996 yılı idi. Kendisi Amerika'ya geldi. Ben de Florida International Üniversitesi'nden mezun olup, Washington Ritz Carlton Oteli'nde çalışmaya başladım... Aradığında gitmesine çok yakın bir zamandı. Çok düşünceli bir kişiydi. Sohbetlerimizden birinde bana bir anısını anlatmıştı. Tarihini tam hatırlamıyorum ancak kendisi bölüm başkanırken Amerika'dan bazı profesörleri davet etmişler. Kubilay Baysal, organizasyonun ne kadar zorlukla gerçekleştirildiğini, sağdan soldan sponsor bulmak için neler yaptıklarını, ne kadar yorulduğunu anlatmıştı. En son gece bir gala yemeği düzenlenmiş. Yemeğin ortalarında misafirlerden birisi Baysal'ın eşini dansa kaldırmış. Önce "Tamam" demiş ancak bir kaç dakika sonra hemen piste gidip eşini misafirin elinden alıp dans etmeye başlamış. Son olarak şöyle demişti. "... Her ne kadar Profesör ve aydın bir insan isek de, sonuçta Türk'üz. Öyle eşimizin başkası ile dans etmesine izin vermeyiz; misafirlik de bir yere kadar!..."

Kendisinden ders alma sevincine 1997-1998 döneminde tez aşamasına geldiği zaman erişen Dilek Ünalın, Baysal'a olan sevgisini şu ifadeler ile paylaşır:

Bitmez tükenmez bir öğrenme duygusu ile dolu bir bilim insanı olmasının yanı sıra yayla bitkileri üzerinde derin bilgisi ve bu bilgiye olan aşırı heyecanı, hayret ettirici bir şekilde bir insanın kişiliğinde oluşan bilgi açlığı ve doğru bilgiye ulaşma çabası, Kubilay Baysal'ın önde gelen önceliklerinden biridir. Yayla bitkileri üzerindeki sonsuz bilgisi, bilgiye ulaşmaktaki uğraşlarına gösterge olan gerçeklikti. Bilim insanlarının öncül karakteri olan araştırma ve bilme isteği ve heyecanı Kubilay Baysal kişiliğinde en önemli niteliklerdi. Türkiye turizmine olan katkıları bunun en somut delilidir. Yapmış olduğu çalışmalar bunun en gerçekçi örnekleri olup, kendisinden sonra gelen akademisyen ve araştırmacılara bıraktığı en değerli kaynaklardır.

Kubilay Baysal, Üniversitesini ve Fakültesini çok seven bir öğretim üyesi olarak Turizm alanındaki Yüksek Lisans ve Doktora Programlarında birçok öğrencinin danışmanlığını yürütür, tezlerini yönetir ve yeterli veya tez jürilerinde bulunur. Burada bazı öğrencilerinin anılarında ve sözlerinde de yer aldığı gibi Baysal yaşamını Fakültesine ve kendi bilim dalına adanmış, sevilen, ciddi bir öğretim elemanı özelliği taşımaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kubilay Baysal ile ilgili böyle bir çalışmanın yapılması görevi bana verildiğinde, öncelikle yaşamımın önemli bir bölümünü geçirdiğim ve halen de akademisyen olarak hizmet verdiğim İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ndeki Doktora ve asistanlık yıllarımı hatırladım. Baysal'ın akademik yaşamımın daha başlangıcında "Hocam" olması, evlenmemde ön ayak olması, yufka yürekliliği, saatlerce odasında Turizm üzerine yaptığımız sohbetler, aile boyu yaptığımız ile Amerika seyahatimiz aklıma gelir. Amerika'nın Turizm alanında önde gelen üniversitelerindeki görüşmelerimizi anımsarım. Modern bir kişiliği olduğu izlenimi veren Baysal, aslında tutucu bir yapıya sahiptir ve aile ilişkilerine çok önem verir. Akademik olarak kendisi için en önemli olan nokta ise belli bir konuda uzman olunmasıdır. Her şeyi bildiğini sanan ve her alanda ders vereceğini söyleyen kişilerden pek hoşlanmaz. İstanbul Üniversitesi'nin kültürel değerleri içinde akademisyen olacak ve olan kişiler hem eserleri hem de karakterleri ile değerlendirilir. Önceki dönemlerin yetiştirdiği bir öğretim üyesi olarak Baysal da bu felsefeyi çok iyi benimser. Gözlemlerini bu iki noktayı da göz önüne alarak aktarır. Bugün dahi, gerek mesai arkadaşları gerekse öğrencileri, Baysal'ın çalışmalarını ve çabalarını minnet ve saygıyla anarlar.

SEÇİLMİŞ ESERLERİ

- Baysal, K. F. (1964). *Türkiye de Balık İstihali ve Ticareti (Basılmamış Doktora Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi.
- Baysal, K. F. (1968). *Dünya Turunçgiller Ekonomisi ve Türkiye'deki Durumu (Doçentlik Tezi)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi.
- Baysal, K. F. (1968-1969). *Nüfusumuzun Beslenmesinde Balıkçılığın Önemi ve Balıkçılık Araştırmalarını Geliştirmesine Ait Bir Araştırma, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 28 (1-4): 71-78.

- Baysal, K. F. (1970). *Dünya Turunçgiller Ekonomisi ve Türkiye'deki Durumu*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi No: 1491, İktisat Fakültesi No: 264, İktisadi Coğrafya ve Turizm Enstitüsü No:1, İstanbul Matbaası.
- Baysal, K. F. (1974). *Cumhuriyet'in 50. Yılında Türkiye Ormancılığının Sorunları ve Orman Köylerinin Sosyo-Ekonomik Durumu*, Türkiye'nin Sosyal ve Ekonomik Sorunları Semineri, Erzurum, 22-25 Ekim 1973, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları (ss. 232-248).
- Baysal, K. F. (1974). *Ticaretin Bölgeselleşmesi Üzerine Bir Araştırma*. İstanbul: Elektronik Ofset.
- Baysal, K. F. (1975-1976). İkinci Dünya Savaşı Sonrasında Petrol Analizi, *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, 35 (1-4): ss.217-291.
- Baysal, K. F. (1977). *Uluslararası Petrol Sorunları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi No: 2301, İktisat Fakültesi: 392, İstanbul: Sermet Matbaası.
- Baysal, K. F. (1984). *Türkiye Ekonomisi-Birinci Kitap*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3236, İktisat Fakültesi Yayın No: 502, İstanbul: Gür-Ay Matbaası.
- Baysal, K. F. (1988). *Uluslararası Seyahat (Turizm)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3468, İktisat Fakültesi Yayın No: 519, İstanbul: Gür-Ay Matbaası.

YÖNETİLEN TEZLER

- Arkan, İ. (1995). Havayolu Ulaştırması ve Bilgisayarlı Rezervasyon Sistemleri (*Basılmamış Doktora Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydın, K. M. (1994). Planlı Dönemde Türkiye Turizminin Milli Gelir, Ödemeler Dengesi İstihdam Üzerindeki Etkileri (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baştürk, E. K. (1989). Türkiye'de Turizm Eğitim ve Öğretimi ve Bu Bağlamda İstanbul'daki Turistik Otellerin Personel Seçimi ve Eğitim Politikaları (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gönenç, E. (1992). Doğal Çevre ve Dalyan'da Kaplumbağa (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gönenç, G. E. (1998). Sürdürülebilir Kalkınma Turizm Açısından Adalar (Kıbrıs Adası) (*Basılmamış Doktora Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koşan, A. (1994). Turizm Faktörünün Bölgesel Dengesizliği Gidermede Etkisi ve Erzurum Palandöken Kış Sporları Turizm Merkezi Projesi (*Basılmamış Doktora Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özay, A. (1998). Türkiye de Mevsimlik Otel İşletmelerinin Güncel Sorunları (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özer, Ş. M. (1994). Turizmde (Seyahatte) Yeni Arayışlar ve Türkiye (*Basılmamış Doktora Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şimşek, S. (1986). Lisans Anlaşmaları Yoluyla Teknoloji Transferi (*Basılmamış Doktora Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uygun, A. S. (1989). İslam Ülkeleri Arasındaki İşbirliğinin İslam Ülkeleri ve Türkiye Turizmine Katkıları (*Basılmamış Yüksek Lisans Tezi*). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Ünalın, D. (1995). Sürdürülebilir Turizm Gelişmesi ve Çevre (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yağcı, Ö. (1995). 2000'li Yıllara Doğru Türk Turizm Sektörünün Yapısal Özellikleri ve Ekonomiye Katkıları (Basılmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yücel, N. (1989). Otel İşletmelerinde Bütçeleme ve Bütçe Kontrolü (Basılmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yüzsüren, S. (1988). Önbüronun Otel İdaresindeki Rolü (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

KAYNAKÇA

- Ankan, İ., 3 Eylül 2015 tarihli yazılı ileti.
- Baysal, G., 15 Eylül 2015 ve 1 Aralık 2015 tarihli yazılı iletiler.
- Baysal, K. F. (1977). *Uluslararası Petrol Sorunları*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi No: 2301, İktisat Fakültesi: 392, İstanbul: Sermet Matbaası.
- Baysal, K. F. (1984). *Türkiye Ekonomisi-Birinci Kitap*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3236, İktisat Fakültesi Yayın No: 502, İstanbul: Gür-Ay Matbaası.

Baysal, K. F. (1988). *Uluslararası Seyahat (Turizm)*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3468, İktisat Fakültesi Yayın No: 519, İstanbul: Gür-Ay Matbaası.

Baysal, K. F. (2015). İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphanesi, <http://kutuphane.istanbul.edu.tr/>, Erişim tarihi: 2 Aralık 2015.

Baysal, K. F. (2015). Kişisel Akademik Dosyası, İktisat Fakültesi Personel İşleri, Erişim tarihi: 21 Kasım 2015.

Dinçer, F. İ., 1 Kasım 2015 tarihli sözlü görüşme.

Küçükaltan, D., 14 Eylül 2015 tarihli yazılı ileti.

Tunç, A., 29 Ağustos 2015 tarihli yazılı ileti.

Ünalın, D., 25 Ağustos 2015 tarihli yazılı ileti.

Yağcı, Ö., 3 Eylül 2015 tarihli yazılı ileti.

Yücel, N., 28 Temmuz 2015 tarihli yazılı ileti.

Yüzsüren, S., 25 Ağustos 2015 tarihli yazılı ileti.

Zengin, B., 30 Temmuz 2015 tarihli yazılı ileti.

Mithat Zeki DİNÇER, Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, İktisat Bölümü, 34452, Beyazıt, İstanbul.

E-posta: mzdincer@istanbul.edu.tr

Yusuf Ziya Eralp: Bürokrasi ve Akademi Arasında Geçen Bir Yaşam

Metin KOZAK

Dokuz Eylül Üniversitesi
Reha Midilli Foça Turizm Fakültesi

Bazı kişilikler vardır, kendi dönemlerinde iz bırakan isimler arasında yer alır ancak sonrasında zamanla unutulup giderler. O kişiyi anlatan özellikleri yazıya dökülmediği için de bir-iki kuşak sonrasında sözlü bilgisine dahil başvurulabilecek kaynakları bulmada sıkıntı yaşanabilir. 1960 ve 1970'li yıllarda Türkiye turizm sektörüne hem akademik hem de bürokrasi anlamında katkı sağlayan ve yaptığı bazı çalışmalarını ve üstlendiği görevleri ile ilkleri de bulunan Dr. Ziya Eralp, işte bu kişiliklerden birisidir. Kendisi hakkında bir portre yazılması konusunda beş kişiyle görüşmelerim olur ancak portrenin bütününe tamamlanması için gerekli olan bilginin kimsede olmaması nedeniyle, bu sorumluluğunun üstlenilmesi bana kalır. Öncelikle eserleri hakkında bilgi toplamak için kütüphane taraması yapılır. Dokuz Eylül Üniversitesi ve Anadolu Üniversitesi kütüphaneleri taranarak dört adet temel eserine ulaşılır. Sonrasında kartopu örnekleme yönteminden yararlanarak bir kişiden yola çıkarak kendisiyle çalışma arkadaşlığı bulunan diğer kişilere ulaşarak kişilik yapısı ve mesleki özellikleri hakkında ek bilginin toplanmasına çalışılır.

Ziya Eralp'i hiç görmedim, ancak isim olarak tanışıklığım yaklaşık 25 yıl öncesine kadar gider. 1991 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi Turizm İşletmeciliği Bölümü'nde Yüksek Lisans derslerine devam ederken, Prof. Dr. Alparslan Usal tarafından yürütülen "Turizm ve Çevre" isimli ders kapsamında bir ödev hazırlamamız istenir. Konusu, Eralp tarafından 1974 yılında yayımlanan "Turizmin Toplumsal Değişime Sosyo-Ekonomik Etkileri" başlıklı kitabı okuyarak iki sayfalık özeti sunmaktı. Şimdi olduğu gibi, o dönemde de bu esere ulaşılması zor olmaz. Kitap, bir gecede okunur. Kitabın zengin içeriği nedeniyle iki sayfalık özeti tamamlamam ise birkaç günümü alır. Ödev tamamladığında, turizmin toplumsal ve ekonomik etkileri konusunda, halen bir kısmını anımsadığım, geniş